

Andròmines miraculoses. Entre la màgia i la ciència

Les inquietuds sobre el nostre estat físic han estat sempre un motor important per a la invenció d'aparells i productes, que s'han mogut entre uns fonaments científics i tecnològics i uns resultats fantàstics. La línia que separa la màgia de la ciència ha estat, al llarg de la història, menys clara del que pot semblar.

Aquesta petita mostra recull uns quants exemples curiosos de medicaments i aparells procedents del Museu-Arxiu Tomàs Balvey de Cardedeu, del Museu d'Art de Cerdanyola, del Museu de Viladecans i del Museu Palau Mercader de Cornellà de Llobregat que presenten algunes coincidències, potser insòlites, relacionades amb la salut, i que van arribar a aquests museus provinents de col·leccions privades.

Cigarrats Asthmador
Museu-Arxiu Tomàs Balvey
de Cardedeu

Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona

Museu Palau Mercader

Del 10 d'abril al 5 de juny del 2016
Carretera de l'Hospitalet, s/n (Parc de Can Mercader)
08940 Cornellà de Llobregat

Museu-Arxiu Tomàs Balvey de Cardedeu

Del 10 de juny al 18 de setembre del 2016
Carrer del Doctor Daurella, 1
08440 Cardedeu

Museu d'Art de Cerdanyola. Can Domènech

Del 22 de setembre a l'1 de novembre del 2016
Carrer de Sant Martí, 88
08290 Cerdanyola del Vallès

Museu de Viladecans-Ca n'Amat

Del 3 de novembre de 2016 al 15 de gener del 2017
Carrer de les Sitges, 1-3
08840 Viladecans

Museu Palau
Mercader

Ajuntament de
Cornellà de Llobregat

Ajuntament de
Cardedeu

MUSEU D'ART
DE CERDANYOLA

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

MUSEU
VILADECANS

AJUNTAMENT DE
VILADECANS

MUSEU
D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA
DE CATALUNYA

Diputació
Barcelona | Àrea de Cultura
Educativa i Esports

Gerència de Serveis de Cultura
Oficina de Patrimoni Cultural
Comte d'Urgell, 187. 08036 Barcelona
Tel. 934 022 566
gs.cultura@diba.cat
http://www.diba.cat/web/opc/coincidencies_insolites

Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona

COINCIDÈNCIES INSÒLITES

Andròmines miraculoses. Entre la màgia i la ciència

Museu Palau Mercader

Museu-Arxiu Tomàs Balvey
de Cardedeu

Museu d'Art de Cerdanyola
Can Domènech

Museu de Viladecans-Ca n'Amat

Diputació
Barcelona

Sexe, mosques i fum

En un dels pots de la Farmàcia Balvey de Cardedeu es conserven uns curiosos escarabats de color verd, les **cantàrides**, de les quals s'obté la cantaridina, droga coneguda des de l'antiguitat per les seves propietats rubefaents, vesiculants i també fins i tot afrodisiaques pels seus efectes secundaris, ja que podia originar ereccions espontànies. La proximitat entre la dosi tòxica i la que provocava l'erecció la va fer caure en desús com a afrodisíac al segle XVII.

Curiosament, va ser aquesta propietat tòxica de les cantarides el que les va fer tornar al panorama terapèutic francès, amb les «pastilles Richelieu», que es van convertir en verí indetectable si es barrejava amb la beguda o el menjar.

A les farmàcies, també s'hi podien trobar unes pòlvores i unes cigarretes antiastmàtiques conegudes amb el nom del seu preparador: **Asthmador**, **Dr. Andreu...**, que consistien en una barreja de fulles d'estramoni, de belladona i de perclorat de potassi que calia cremar, perquè se n'inhalava el fum. Però la seva inhalació, a part de calmar l'asma, també podia provocar al·lucinacions.

Fins els anys setanta del segle XX la marca **Prophylactic** oferia **preservatius** de cautxú degudament camuflats de cigarretes en un estoig de plàstic. La seva venda s'havia de fer amb discreció, ateses les circumstàncies sociomoral del moment.

El llapis **Termosan** conservat al Museu d'Art de Cerdanyola, i que encara es comercialitza, és una barra semisòlida d'aplicació cutània. Igual que la cantaridina, té propietats antiinflamatòries, rubefaents, analgèsiques, expectorants i descongestives, ja que eleva la temperatura local de la pell i n'activa la circulació sanguínia.

Llapis Termosan, 1930-1970
Museu d'Art de Cerdanyola

Pot de Farmàcia Can=tharid
Museu-Arxiu Tomàs Balvey
de Cardedeu

Massatges a domicili

A les col·leccions del Museu Palau Mercader es conserven dos aparells de massatges que Paulina Pozzali, comtessa de Bell-lloc, tenia entre els seus objectes personals i que es poden inscriure en les anomenades *tecnologies de l'orgasme femení i de la cura del cos*.

Un és un aparell per a l'estimulació hidroteràpica dels pits que s'anunciava als anys trenta com un revolucionari mètode científic francès, el **Massosein**, recomanat pels metges per tonificar i mantenir els pits joves.

Aparell de massatge pectoral.
Massosein, 1930-1935
Institut de Beauté.
Place Vendôme, Paris
Museu Palau Mercader de Cornellà

L'altre és un aparell electromecànic per a massatges de principi del segle XX amb diferents capçals intercanviables. El vibrador electromecànic va ser inventat a la dècada de 1880 pel metge britànic Joseph Mortimer Granville. A principi del segle XX s'elogiava la seva versatilitat per tractar nombroses malalties d'ambdós sexes perquè suposava un estalvi de temps i esforços per als metges. El seu ús es va estendre en època victoriana, primer a les consultes mèdiques i després a l'àmbit domèstic, per al tractament de la histèria femenina. Aquesta va ser considerada una malaltia crònica de les dones des del s. IV aC fins el 1952, i s'identificava amb un ampli ventall de símptomes, com el defalliment, l'insomni, la irritabilitat, la pèrdua de gana i un llarg etcètera, i es relacionava amb el desig sexual insatisfet.

Aparell electromecànic
de massatge, 1910-1935
Museu Palau Mercader
de Cornellà

Retrobant els ritmes

L'any 1952, el físic alemany Winfried Otto Schumann va descobrir un efecte de ressonància al sistema terra-aire-ionosfera que es coneix actualment amb el nom de *ressonància Schumann* o *ones transversals magnètiques*.

Hi ha investigadors que sostenen que aquestes ones ressonants vibren a la mateixa freqüència que les ones cerebrals dels humans i els mamífers, a 7,8 hertz, i que poden afectar algunes funcions biològiques.

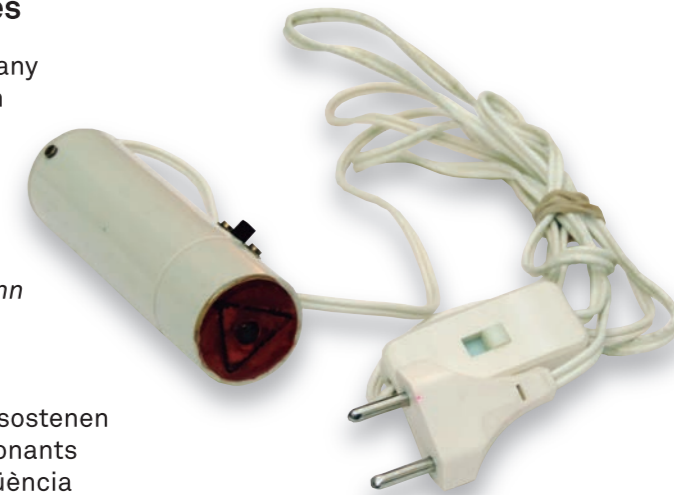
La freqüència de 7,8 hertz de l'hipotàlem és una constant biològica que actua com un **marcapassos**, ja que produeix uns impulsos per a l'organisme humà sense els quals la vida no seria possible. És quan la freqüència de les ones Schumann es veu interferida que algunes persones poden patir problemes, sobretot, cardíacs.

Al Museu de Viladecans, s'hi conserva un **afinador de ressonància Schumann**, o aparell generador d'ones de baixa freqüència, inventat per alleugerir els dolors relacionats amb la vinculació existent entre l'harmonia del camp magnètic humà i el camp magnètic terrestre.

El marcapassos, com el que podem trobar al Museu de la Medicina, és un aparell mecànic que s'implanta al cos humà i funciona com a creador d'impulsos a les venes quan les vàlvules naturals dels capil·lars no poden mantenir la velocitat.

Text: Teresa Blanch (Museu-Arxiu Tomàs Balvey de Cardedeu), Juana Maria Huélamo (Museu de Viladecans), Anna Plans (Museu Palau Mercader de Cornellà de Llobregat) i Txema Romero (Museu d'Art de Cerdanyola).

Amb la col·laboració de: Manuel Subirà i Rocamora, de la Fundació Concòrdia Farmacèutica.

Afinador de ressonància Schumann
Col·lecció Mariano Asensio, 1984
Museu de Viladecans